

Fiberdragning i kvarteret Koppardosan, Sigtuna

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Fornlämning Sigtuna 195:1
Koppardosan 2
Sigtuna socken
Sigtuna kommun
Stockholms län

Oskar Spjuth

Fiberdragning i kvarteret Koppardosan, Sigtuna

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning

Fornlämning Sigtuna 195:1
Koppardosan 2
Sigtuna socken
Sigtuna kommun
Stockholms län

Oskar Spjuth

Denna rapport har framställts av ett företag
vars miljöledningssystem är certifierat enligt ISO 14001
av Svensk Certifiering Norden AB.

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora Gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2017

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Publik Licens 4.0 (CC BY)
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Lantmäteriets kartor omfattas inte av ovanstående licensiering.
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Medgivande MS2012/02954.

ISBN 978-91-7453-622-5

Tryck: JustNu, Västerås 2017

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	5
Historisk bakgrund	5
Undersökningens förutsättningar	5
Undersökningsområdet	5
Tidigare undersökningar	6
Syfte	7
Metod och genomförande	7
Undersökningsresultat	10
Utvärdering	10
Referenser	10
Otryckta källor	10
Litteratur	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11
Bilagor	12
Bilaga 1. Schakttabell	12

Figur 1. Undersökningsplatsens läge, markerat med en röd ring. Utdrag ur Terrängkartan. Skala 1:50 000.

Sammanfattning

Med anledning av att Dammarbergs Entreprenad AB lade ner fiberanslutning i kvarteret Koppardosan 2 i Sigtuna utförde Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Schaktet drogs till en längd av cirka 100 löpmeter. Undersökningsområdet bestod av en strandnära tomt cirka 40 meter från Mälaren (figur 1).

En arkeologisk undersökning gjordes eftersom äldre kulturlager, konstruktioner och fynd kunde ha påträffats i samband med ingreppet inom fornlämning Sigtuna 195:1, Sigtunas medeltida stad.

En liten skopa användes och schaktet grävdes till ett djup av mellan 0,3 och 0,4 meter och en bredd av 0,3 meter. Södra delen av schaktet grävdes genom matjord, där fragment av djurben, tegel, kritpipor och porslin påträffades ner till schaktets botten. Norra delen av schaktet gick genom en parkering och i äldre schakt. Enbart moderna bärlager berördes. Inget av antikvariskt värde påträffades.

Inledning

Med anledning av att Dammarbergs Entreprenad AB lade ner fiberanslutning i kvarteret Koppardosan 2 i Sigtuna utförde Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Arbetet utfördes i maj månad 2017 och schaktet drogs till en längd av cirka 100 löpmeter. Oskar Spjuth var projektledare och har utfört fältarbetet och sammanställt rapporten. Undersökningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Stockholms län och bekostades av Dammarbergs Entreprenad AB.

Historisk bakgrund

Sigtuna ligger beläget invid Mälaren. Förutom stadsområdet finns nästan inga förhistoriska lämningar i närområdet. Sigtuna har, utifrån arkeologiska undersökningar, troligen grundats omkring 970 e.Kr. Staden omnämns av Adam av Bremen och verkar ha varit biskopssäte fram till någon gång mellan 1134 och 1164, då ärkebiskopssätet grundas i Gamla Uppsala. Reformationen slog hårt mot Sigtuna och staden härjades svårt av bränder under 1600-talet (Douglas 1978; Ros 2017).

Undersökningens förutsättningar

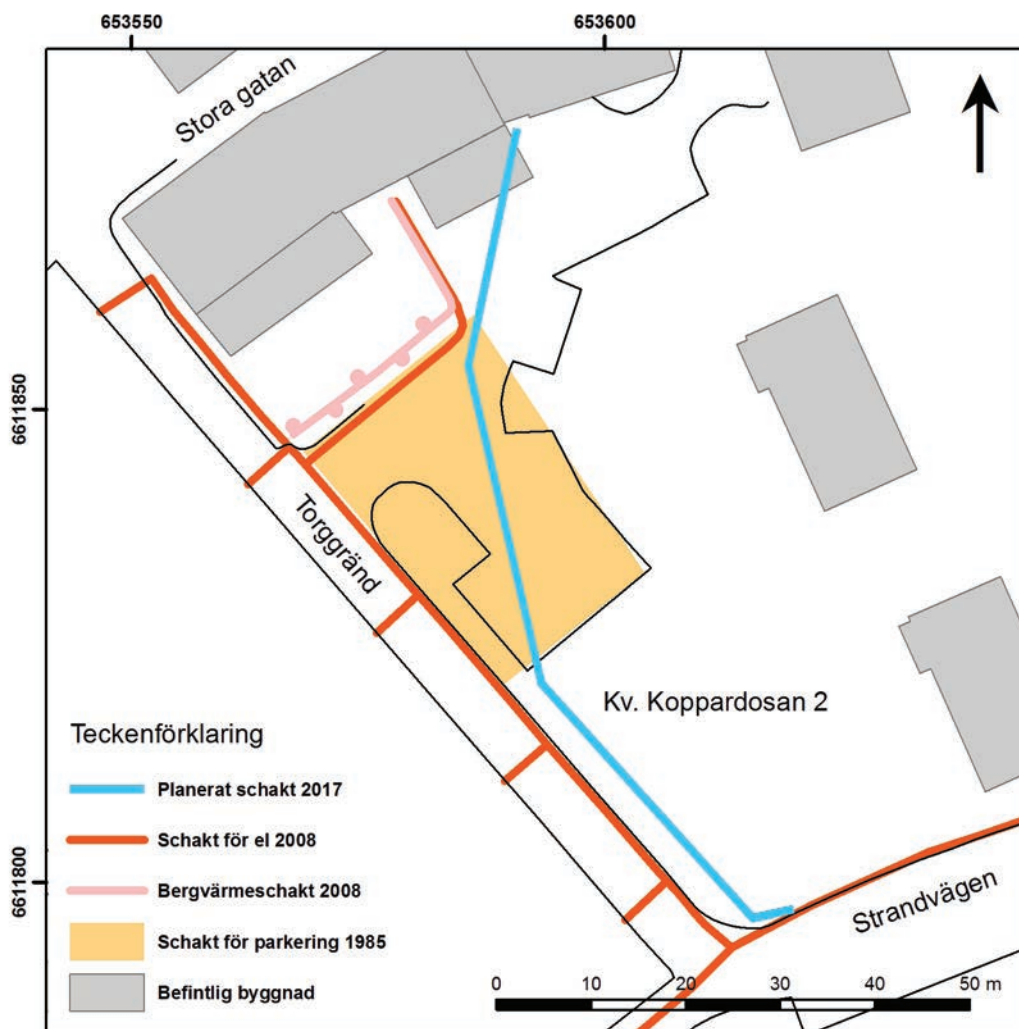
Undersökningsområdet

Undersökningsområdet bestod av en strandnära tomt, med en gräsbevuxen del i söder och en övre del i norr med asfalterad parkeringsplats. Undersökningsområdets södra ände ligger cirka 40 meter från Mälarens nuvarande strandlinje.

Tidigare undersökningar

År 2008 gjorde Sigtuna museum två arkeologiska undersökningar i kvarteret Koppardosan 2 i Sigtuna (figur 2). I samband med borring för bergvärme och grävning av rörgrav gjordes en arkeologisk förundersökning i form av schaktkontroll. Schaktet var cirka 0,5 meter djupt. Överst i schaktet låg ett cirka 0,3 meter tjockt matjordslager, under vilket ett omrört lager med tegel, yngre rödgods och kritpipor påträffades (Wikström u.å.). Samma år gjorde Sigtuna museum också en arkeologisk förundersökning vid schaktning för elledning och belysningsstolpar längs Strandvägen och Torggränd. Vid Koppardosan 2:1 påträffades då kulturlager 0,3–0,5 meter under asfalten som tolkades som rester efter hus (Mathiesen & Wikström u.å.).

År 1985 schaktades för parkeringsplats i kvarteret Koppardosan 2. Sigtuna museum gjorde då en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll. I nordöstra hörnet påträffades orörda kulturlager, då schaktet gick ner till 0,6 meters djup (Mathiesen u.å.).

Figur 2. Planerat schakt i relation till tidigare undersökningar i kvarteret Koppardosan 2. Skala 1:800.

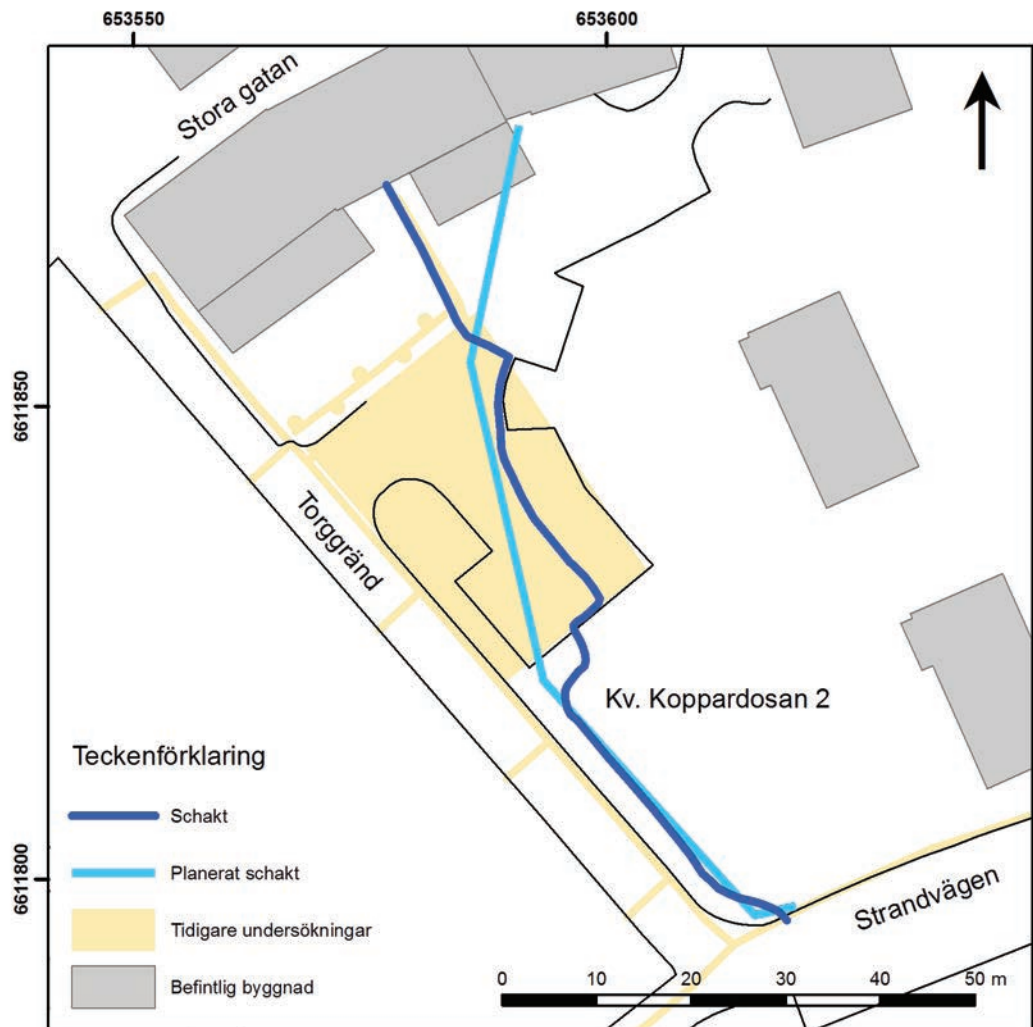
Syfte

Ingreppet gjordes inom Sigtuna 195:1, Sigtunas medeltida stad, och en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning gjordes för att äldre kulturlager, konstruktioner och fynd kunde ha påträffats.

Metod och genomförande

Schaktet drogs från Strandvägen i söder där den nya fiberledningen skulle kopplas in mot befintlig kabel (figur 3). En liten skopa användes och schaktet blev 0,4 meter djupt i södra delen och 0,3 meter i den norra asfalterade delen, istället för 0,6 meter som planerat. Bredden på schaktet var 0,3 meter.

Södra delen av schaktet gick genom matjord, med ett skikt av lerigare jord i botten. Fragment av djurben, tegel, kritpipor och porslin påträffades hela vägen ner till botten av schaktet (figur 4). Den norra delen av schaktet gick genom en parkering och genom äldre ledningsschakt (figur 5). Enbart moderna bärlager berördes.

Figur 3. Plan över schaktet. Skala 1:800. Mörkblå linje visar hur schaktet verkligen drogs. Ljusblå linje visar den planerade dragningen av schaktet.

Figur 4. Södra delen av schaktet med Mälaren i bakgrunden. Foto från norr av Oskar Spjuth.

Figur 5. Schaktning genom parkering i norra delen av schaktet. Foto från söder av Oskar Spjuth.

Undersökningsresultat

Schakten grävdes till endast 0,3–0,4 meters djup i delvis befintliga schakt och inget av antikvariskt värde påträffades.

Utvärdering

Med tanke på Sigtunas välbevarade kulturlager finns god chans att påträffa kulturlager även på ringa djup. I norra delen av undersökningsområdet har det tidigare påträffats kulturlager på bara 0,3 meters djup. Schaktet fick en annan sträckning än den planerade och berörde därför bara moderna igenfyllningar. Hade schaktet varit 0,6 meter djupt och följt sin planerade sträckning är det sannolikt att orörda kulturlager skulle ha påträffats.

Referenser

Otryckta källor

- Mathiesen, T. u.å. *Kvarteret Koppardosan 2. Sigtuna. Uppland 1985*. Sigtuna museers uppdragsverksamhet. Arkivrapport.
- Mathiesen, T & Wikström, A. u.å. *Strandvägen–Torggränd och Koppardosan 2:1. Sigtuna. Uppland 2008*. Sigtuna museers uppdragsverksamhet. Arkivrapport.
- Wikström, A. u.å. *Koppardosan 2. Sigtuna. Uppland 2008*. Sigtuna museers uppdragsverksamhet. Arkivrapport.

Litteratur

- Douglas, M. 1978. *Sigtuna. Medeltidsstaden 6*. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer. Rapport. Stockholm.
- Ros, J. 2017. *Schakt i Stora Malmgatan och Strandvägen i Sigtuna*. Stiftelsen Kulturmiljövård rapport 2015:80.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Stiftelsen Kulturmiljövård projektnr:</i>	KM17079
<i>Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:</i>	43111-15008-2017, 2017-05-04
<i>Typ av undersökning:</i>	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
<i>Undersökningsperiod:</i>	Maj 2017
<i>Personal:</i>	Oskar Spjuth
<i>Landskap:</i>	Uppland
<i>Län:</i>	Stockholm
<i>Kommun:</i>	Sigtuna
<i>Socken:</i>	Sigtuna
<i>Fastighet:</i>	Koppardosan 2
<i>Fornlämning:</i>	Sigtuna 195:1
<i>Fastighetskarta:</i>	66G 1FS Sigtna
<i>Koordinatsystem:</i>	Sweref 99 TM
<i>Koordinater:</i>	X6611795/Y653619 (S)
<i>Höjdsystem:</i>	RH 2000
<i>Inmätningmetod:</i>	RTK-GPS
<i>Dokumentationshandlingar:</i>	Inget dokumentationsmaterial förutom rapport.
<i>Fynd:</i>	Inga fynd tillvaratogs.

Bilaga 1. Schakttabell

Schakt	Markslag och topografiskt läge	Längd	Djup	Area	Anm.	Anläggningar	Fynd	Underlag
1	Matjord i söder och bärlager bestående av grus och småsten i norr under befintlig parkeringsyta.	Ca 100 m	0,3–0,4 m	Ca 30 m ²	–	–	–	–